5. Vedenje: Vzglednega in uglednega vedenja.

6. Povprečna ocena: Odlično (5).

Naslednje šolsko leto je delo istega učitelja nadzoroval drug »šolski preglednik« ter ga ocenil takole:

II. **Drugi primer službene ocene:**

1. Učno delo (uspeh) in strokovna sposobnost: Uspeh deloma dober, sposobnost prav dobra.

2. Zanimanje za službo: Je marljiv in vnet učitelj, a nezdrave razmere na šoli mu ubijajo voljo do dela.

3. Vedenje v službi in izven šole: Prav dobro.

4. Delovanje za narodno prosvečivanje: Se udejstvuje literarno. Piše v mladinski list »A« (imena listov ne citiram!), v pedagoški list »B« in stanovski list »C«. Izdal je knjigo »D«.

5. Drugo delo: — — —

6. Svojstva kot: a) vzgojitelj. Pouk mrtev in brez življenja, otroci ne kažejo prav nikakega zanimanja za pouk in jih ne zna pritegniti k sodelovanju. b) Uradnik in državljan: Neoporečen, zaveden Jugoslovan.

7. Ovire pri delu: Nesporazum med učiteljstvom na šoli.

8. Končna splošna ocena: Dobro (4).

Tretje leto je istega učitelja nadzoroval zopet drug »šolski preglednik« ter oa ocenil takole:

III. **Tretji primer službene ocene:**

1. Učno delo, metoda, učni uspeh: Učno delo smotreno, metoda že precej ustaljena, uspehi zadovoljivi.

2. Strokovna izobrazba: Strokovno vsestranski izobražen, stremi za nadaljnjo izpopolnitvijo.

3. Zanimanje za službo: Je marljiv in vnet učitelj.

4. Vedenje v službi in izven službe: Prav dobro.

5. Delo na narodnem prosvečivanju: Član odbora društva A, poveljnik društva B, režiser, pevovodja, se udejstvuje književno.

6. Ostalo eventualno delovanje in svojstva, ki ga označujejo kot vzgojitelja in državljana: Zaveden državljan.

7. Eventualni nepovoljni vplivi, ki so ovirali vzgojo in učno delo v šoli: Spor z veroučiteljem.

8. Končna splošna ocena: Prav dobro (4).

Omenjam, da je preglednik pod III. ostal v srezu kot nadzornik ter je istega učitelja ocenil tudi prihodnje t. j. četrto leto. Spoznal je razmere v kraju, srezu, spoznal tudi osebnost in delo ctt. učitelja, saj je bil z njim v kontaktu zdaj že dve leti. Prečitajte spodnjo oceno, ki se je porodila iz tega medsebojnega spoznanja in uvideli boste, kolike važnosti je objektivno spoznanje učiteljeve osebnosti pri presoji in ocenjevanju.

IV. **Četrti primer službene ocene:**

1. Učno delo, metoda, učni uspeh: Učno delo smotreno, metoda ustaljena, učni uspehi se — po dosedanjih neurejenih šolskih razmerah že pričenjajo dvigati.

2. Strokovna izobrazba: Inteligenten in strokovno prav naobražen.

3. Zanimanje za službo: Izredno vesten i kot učitelj i kot upravitelj.

4. Vedenje v službi in izven službe: V vsakem oziru neoporečno.

5. Delo na narodnem prosvečivanju: Vnet javni delavec, vodi vse javno delo v svojem okolišu. Se udejstvuje književno.

6. Ostalo eventualno delovanje in svojstva učitelja, ki ga označujejo kot vzgojitelja in državljana: V vsakem oziru odličen na mestu. Zaveden državljan.

7. Ev. nepovoljni vplivi itd.: — — —

8. Končna splošna ocena: Odlično (5).

Primerjajmo zdaj vse štiri ocene in prišli bomo do zaključka, da se je učitelju zgodila krivica v drugem in tretjem letu. Božja previdnost je hotela, da je bil »šolski preglednik« v prvem letu inteligenten človek, ki je znal pravilno oceniti delo učiteljevo tako v internem šolskem kakor tudi izvenšolskem udejstvovanju. Primerjajoč prvi in četrti primer ocene pridemo do zaključka, da sta si le ti dve sorodni in pravični, dočim sta drugi in tretji primer ocene zagrešena v temelju. Dve leti je torej porabil učitelj, da je prepričal ocenjevalce, da je v četrtem letu najmanj še vedno tako dober vzgojitelj, kakor je bil v prvem.

Iz naštetih primerov ocen je več kot jasno, da bo učiteljevo delo le tedaj pravično in pravilno ocenjeno, kadar ga bo nadzoroval človek, ki je vreden imena »šolski svetovalec« in ki ni odbran na »brzu ruku«, temveč je na svojem položaju delj časa, da ima priliko spoznati razmere in osebnost podrejenega učiteljstva. Podrejenega namreč v onem smislu, ki ga zahteva razmerje, ki je blagohotno in dobronamerno t. j. »svetovalsko«.

Kakršna je pravica pri ocenjevanju, takšno je delo, ki mu sledi. In če imajo ocene za učence vzgojni namen, ne more nihče reči, da ga nimajo tudi za učiteljstvo. In končno: po ocenah nas tisti, ki nas ne vidijo, sodijo.

Vsako delo pa je vredno svojega pravičnega plačila! **Lojze Zupanc**

Sokolstvo in učiteljstvo

V svojem zaključnem govoru na letošnji glavni skupščini Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije je v nedeljo, dne 12. maja t. l., pred zastopnikom Nj. Vel. Kralja, pred zastopniki kraljevske vlade, oblasti, organizacij in pred delegati inozemskih sokolskih odposlancev in domačih sokolskih žup izrekel med drugim prvi namestnik staroste Saveza SKJ brat Engelbert Gangl nastopno laskavo priznanje o udejstvovanju učiteljstva v sokolskem delu:

Drugo je, kar želim ob tej priliki poudariti, in to je prav izdatna in mestoma nenadomestna podpora, ki jo je naše vzgojno delovanje deležno od strani našega zavednega učiteljstva. (Klici: Tako je!) Pripadniki tega stanu zavzemajo po premnogih naših edinicah v upravnih, tehniških ali prosvetnih panogah vodilna mesta, in niso redki primeri, kjer učitelj in učiteljica Sokolstvu posvečata izven šolskega dela ves svoj svobodni čas. To je tako lep zgled nacionalne zavednosti, da ga moramo drugim stanovom postaviti za zgled. Dogaja se, da je mnogokateremu pripadniku tega stanu delo v Sokolu v osebno škodo, a vzlic temu opažamo rastoče zanimanje do sokolskega dela, čeprav odklanjamo vsako silo, ki bi hotela, da se mora učitelj ali učiteljica aktivno udeleževati dela med nami. Takega primoranja nečemo, temveč samo želimo, da se onemu, ki sam hoče in ima za to voljo in sposobnost, da prilika, da pride tja in ostane tam, kjer je možnost in potreba za sokolsko delovanje. (Klici: Tako je!)

Vprašanje nadzorniškega izpita

Naš dragi tovariš Gustav Šilih je napisal v »Učiteljskem tovarišu« od 16. maja t. l. zelo zanimiv članek pod gornjim naslovom. Prikazal je učiteljstvu **»Pravila o polaganju državnega izpita za sreskega šolskega nadzornika«** z namenom, da bi se ta pravila izpopolnila tako, da bi na njihovi osnovi dobili čim boljše nadzornike. Za vzgled je navedel belgijski primer izpita za nadzornike in pa mišljenje francosko-švicarskega pedagoga Dottreusa. Neke stvari sedanjih naših pravil so piscu članka ugajale, druge so ga zopet razočarale. Ker ima vsaka stvar dve plati sprednjo in zadnjo in nam je tov. Šilih prikazal z najboljšim namenom ono drugo, ne bo napačno, ako spregovorimo nekoliko besed tudi o sprednji strani tega vprašanja.

Pravila, bilo o izpitih ali o čem drugem, ki zadevajo narodno šolstvo, se predpisujejo na osnovi zakona o narodnih šolah. S pravili se zakon ne more menjati, nego samo razlagati in odrediti ono, kar pač zakon predpisuje. Za razlaganje zakonskih predpisov je dovoljeno in mogoče poslužiti se izkustev v tujih državah, ali, kadar se to razlaganje uzakonjuje, se mora gledati na naše prilike in na to, da bo ono najprimerneje poslužilo razvoju našega stanja na katerem koli polju.

Paragraf 116. zakona o narodnih šolah predpisuje, da imajo pravo na polaganje izpita za sreskega šolskega nadzornika:

1. Oni učitelji, ki so s predpisanim diplomskim izpitom končali filozofsko pedagoško skupino predmetov na univerzi ali pa višji tečaj višje pedagoške šole in imajo najmanj 10 let efektivne službe v narodni ali meščanski šoli.

2. Oni učitelji, ki imajo nižji tečaj višje pedagoške šole in diplomski izpit in najmanj 12 let efektivne učiteljske službe.

3. Učitelji, ki imajo redno učiteljsko usposobljenje, najmanj 15 let efektivne službe v narodni šoli, ki so se odlikovali s prosvetnim delom med narodom **in v pedagoški književnosti** in ki so ocenjevani najmanj z prav dobro oceno.

Tudi sedanjim šolskim nadzornikom je mogoče polagati nadzorniški izpit, ako želijo biti deležni beneficij, ki jih ta izpit daje, seveda le, ako izpolnjujejo te pogoje.

Ako primerjamo to izobrazbo nadzorniških kandidatov z ono, ki jo zahtevajo belgijska pravila — oziroma Dottreus, nas ne more biti sram, baš nasprotno, predpogoji so pri nas strožji.

Tu izpit začenja. Komu naj se dovoli polaganje? Zakonodavec vidi dovoljno garancije za dobrega nadzornika v tem, da ima kandidat diplomski izpit na filozofski fakulteti, oziroma na višjem tečaju višje pedagoške šole plus 10 let službe, ali pa, da ima nižji tečaj višje pedagoške šole (zopet dovoljna predizobrazba) plus 12 let službe in končno, ali naj zamerimo zakonodavcu, ako tudi onim učiteljem narodnih šol dovoljuje polagati izpit, ki imajo že 15 let službe in ki so se v pedagoški književnosti odlikovali?! To so možje najmanj od 35 let, ki morajo dokazati, da so prvovrstni javni in pedagoški delavci.

Mišljenja sem, da je zakon dovolj ločil »zrnje od plev«, kakor to želi naš tovariš. Ako pa bi se tudi med onimi, ki jim **prevdarna izpitna komisija** dovoli polaganje izpita, še nahajale »pleve«, treba da jih sama izpitna komisija iztrebi in ne pravila.

Izpit pa ni najmanj tako enostaven in tako nepedagoški, kakor se nekomu vidi.

Zakonodavec v istem 116. paragrafu zahteva, naj bodoči šolski nadzorniki polože **šolsko administrativen izpit.** Na prvi pogled je to zelo ozko očrtano, ali pojem nadzornikove šolske administracije je mnogo širši nego neke druge administracije. Da on pravilno in koristno vrši svojo službo, mu je potrebno mnogo strokovnega znanja. Zakonodavec je tako strokovno pedagoško znanje predpostavil, zato on za nadzorniškega kandidata jemlje diplomiranega filozofa, oziroma diplomiranega slušalca višje pedagoške šole, ali pa učitelja — priznanega pedagoškega delavca z najmanj 15 letno prakso in samo od tako izobraženih kandidatov zahteva še šolsko administrativen izpit.

Potrebno je bilo dobro premisliti, kakšen naj bo ta šolsko administrativni izpit, ki naj nudi zadostno garancijo, da dobimo dobre nadzornike.

Obveljalo je načelo, naj se izpit uredi tako, da kandidati, ki **že imajo znanje iz celotne pedagoške skupine,** pokažejo 1. solidnost svojega pedagoškega znanja in uporabo takega znanja za razvoj narodnega šolstva, 2. poznavanje šolskih in uradniških zakonov in predpisov in 3. svojo nadzorniško spretnost v šolskem in administrativnem delu.

Solidnost svojega psihološko-pedagoškega znanja in njegovo uporabo za razvoj narodnega šolstva pokažejo kandidati po sedanjih pravilih 1. **na pismenem izpitu** — ko izdelajo prosto izbrano in od komisije odobreno temo in 2. **na ustnem izpitu,** ko **branijo svojo tezo.** Na ustnem izpitu pokažejo tudi poznavanje šolskega zakona in glavnih predpisov uradniškega zakona.

Svojo nadzorniško spretnost in uporabnost pa pokažejo na **praktičnem izpitu.**

Težišče nadzorniškega izpita po sedanjih pravilih je torej v tezi in odbrani teze. Kdor ni tu dobro podkovan, se odkloni od nadaljnjega polaganja.

Popolnoma pravilno omenja tov. Šilih, »da sta izvirnost in s tem tudi vrednost domačih nalog pri vseh izpitih dokaj problematična«. Kandidatu bi lahko celo neka druga oseba napisala domačo nalogo (tezo). Kadar jo pošlje komisiji — mora navesti tudi še literaturo, ki se je je posluževal. Toda kadar kandidat sede na stol pred tri izkušene pedagoge izpraševalce, ki so vsi pregledali njegovo delo in ga glosirali, da brani svojo tezo — tedaj mu nič ne more pomagati prijatelj, ki mu je pomagal sestavljati domačo nalogo. Ako kandidat ni dobro podkovan v psihologiji in pedagogiki (in teško si je zamisliti neko tezo, ki ne bi imela zveze z najširšimi psihološkimi in pedagoškimi načeli) — se kmalu pod navzkrižnimi vprašanji vseh treh članov komisije zruši.

Temo za domačo nalogo si izbere kandidat sam. Polje narodnega šolstva je dovoljno široko, da si kandidat more izbrati ono temo, ki njega najbolj zanima in, ki ima važen

Najlepše novosti za poletne obleke

v pralnih tkaninah, kakor v svili, krepu, platnu ali cefirju, modernih barv in krasnih vzorcev finega okusa dobite pri obče znani solidni tvrdki

A. ŽLENDER

LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Ogromna izbira!

Učiteljstvu popust! — Vzorci na zahtevo!

Nadučitelj Janko Koderman — sedemdesetletnik

Na dan svojega patrona Janeza Nepomuka je dočakal nadučitelj v p. tov. Janko Koderman svoj 70. rojstni dan. Proslavil ga je s soprogo v krogu svoje lepo razrastle družine med hčerami, zeti in vnukinjami tam gori v obdravski prestolici v Mariboru, ki je postal poslednja leta značilno mesto upokojencev, zlasti iz učiteljskih vrst.

Življenje tov. Kodermana je prav tipično za dobo učiteljstva njegovih vrst. Eno leto manj kakor 4 decenije je posvetil narodu, prosveti in šoli. Vmes pa je bil delaven na vseh popriščih javnega udejstvovanja: zato se ga spominjajo z zahvalo vsepovsod, koder je služboval.

Rodil se je v Sv. Lovrencu na Dravskem polju, srčna želja pa ga je gnala izpod kmečkega krova v učiteljski poklic. V Mariboru je maturiral leta 1886. in je nastopil kot novinec službo pri Sv. Andražu v Leskovcu. Mladi prosvetni pibnir je stopil med 100 šolarčkov v zatohlo sobo nagnetenih. Pa mladi učitelj je bil oborožen z dobro voljo in obilnim pogumom. Tu je učiteljeval 2 leti, pa je prišel za učitelja nazaj v rojstno pokrajino na Dravsko polje v prijazni Št. Janž. Tu si je izbral zakonsko družico gospodično Marijo Lešnikovo iz ugledne družine veleposestnika Lešnika.

Dve leti po poroki je dobil tov. Koderman službo stalnega učitelja na trirazrednici pri Mariji Snežni, na skrajnem severnem slovenskem koncu. In po dveh letih naporne službe je bil postavljen za šolskega upravitelja leta 1896. v Zgornji Ponikvi. Vsepovsod je skušal pomagati ljudstvu in dvigati prosveto. Prav njegova zasluga pa je, da so dobili v Zgornji Ponikvi novo šolsko poslopje. Leta 1908. so otvorili novo šolsko poslopje v Veliki Pirešici in je oblastvo namestilo tjakaj tov. Kodermana za šol. upravitelja. Vsa leta do upokojitve je preživel tu. Najhuje je bilo življenje v letih svetovne vojne. Priljubljeni šol. upravitelj se je takrat ves postavil v službo svojega ljudstva. Pisal je vse noči za občino in občane. Grunti so zahtevali močnih rok gospodarjev in Koderman je pisal in prosil na vse strani, pa mu je uspelo, da je otel naši zemlji okrog 50 gospodarjev, ki jih je že pritegnila vojaška oblast in jih razkropila po vseh bojiščih. Še danes so mu kmetje hvaležni, ker jih je rešil trpljenja in mnoge tudi predčasne smrti.

Življenje Kodermanovo je bilo tekom štirih službenih desetletij često prav bridko zagrenjeno, kajti tov. Janko je bil že od mladih nog navdušen narodnjak in zaveden Jugoslovan, ter je bodril in dramil svoje soobčane vsepovsod. Prav zato so mu metali predpostavljeni mnogokrat polena pod noge, on pa ni klonil, vztrajal je v svoji mladeniški veri in je ob koncu službenih let dočakal tisto, o čemur je pričal mladini vso dolgo dobo: Jugoslavijo.

Tov. Kodermana se spominjajo njegovi stanovski tovariši kot vzglednega tovariša in predstojnika.

In dejstvo, da ga niso pozabili rodovi, ki so šli skozi njegovo učilnico in šolo, dokazuje, da je mož dosegel, kar si je postavil za cilj ob vstopu v učiteljski stan: vzgojiti narod v dobrem... in kdor je hvaležen je dober.

Ob strani svoje najvzornejše, najpožrtvovalnejše soproge gospe Marije uživa zdaj svoj tusculum v Mariboru. Svojo družino je vzgojil v narodnem duhu, ena njegovih hčera je tudi marljiva učiteljica in dve njegovi hčerki sta si izbrali za svoja življenjska druga naša stanovska tovariša. Res: učiteljska ideja je v Kodermanovi družini močna.

Zaslužnemu učitelju in dobremu tovarišu ob čestitem jubileju tudi naše iskrene čestitke: še na mnoga, zdrava, srečna leta!

Sistem javnega izobraževanja na Češkoslovaškem

(Iz češčine prevedel V. K.)

(Nadaljevanje.)

POSEBNA ODREDBA GLEDE STATISTIKE PROSVETNEGA DELOVANJA IN NAGRADA ZA NAPREDOVANJA

Vvsakoletni proračun prosvetnega ministrstva je vselej uvrščena posebna vsota za ljudsko-izobraževalno delovanje in za javne občinske knjižnice. Za državno podporo za ljudsko-izobraževalno delovanje morejo zaprositi okrajni in krajevni prosvetni odbori, pa tudi izobraževalna društva in tem podobne institucije. Okrajni prosvetni odbor določi v plenarni seji na koncu koledarskega leta program ljudsko-izobraževalnega delovanja za prihodnje koledarsko leto, ugotovi izdatke, razdeli nagrade, potem se pa obrne na ministrstvo prosvete s prošnjo za državno podporo za ljudsko-izobraževalno delovanje. Ako zaprosijo za državno podporo tudi krajevni prosvetni odbori in druga prosvetna društva, zbere okrajni prosvetni odbor vse prošnje svojega sreza in jih pošlje prosvetnemu ministrstvu. Prošnja mora biti opremljena s programom ljudsko-izobraževalnega dela za vse leto, s poročilom o izdatkih in dohodkih. Prošnja se opremi s poročilom o delovanju v preteklem letu, z blagajniškim poročilom z vsemi računskimi prilogami, tajniškim poročilom in vsemi drugimi podrobnostmi. Ministrstvo prosvete nakazuje praviloma le okrajnim (mestnim) prosvetnim odborom celokupne zneske za ljudsko-izobraževalno delo vsega okraja (mesta). Iz takega celotnega prispevka nudi natančno določene zneske posameznim krajevnim odborom s posebnim ozirom na kulturno dovršenost in premoženjsko stanje posameznih odborov, oziroma prosvetnih društev. Pri podeljevanju podpor po okrajnem prosvetnem odboru se posebno pazi tudi na začrtani delokrog in na premoženjsko stanje prebivalstva, ki je včlanjeno pri posameznih prosvetnih odborih in prosvetnih društvih, ki so zaprosili za podporo.

Državni prispevki za knjižničarske namene se dovoljujejo edino javnim občinskim knjižnicam, ki so urejene po zakonu ministrstva prosvete. Prošnje za knjižnične podpore je pošiljati okrajnim prosvetnim odborom, ki jih pošljejo ministrstvu prosvete. K vsaki prošnji mora biti priložena po ministrstvu prosvete založena »Vprašalna pola«, ki mora biti najvestneje izpolnjena.

Državne podpore za javne knjižnice se podeljujejo javnim občinskim knjižnicam v obliki knjižnih zbirk in le v izjemnih slučajih v denarju. Knjižnični odbori si izberejo v okvirju od ministrstva prosvete dovoljenega zneska primerne knjige, ki so zabeležene v priloženem seznamu, in pošljejo ta seznam, okrajnim prosvetnim odborom v odobrenje. Okrajni prosvetni odbor odpošlje »Seznam« Masarykovemu ljudsko-izobraževalnemu zavodu, ki poskrbi za hitro rešitev.

Knjižnica, ki prejme državno podporo, je dolžna do konca leta poročati ministrstvu prosvete o svojem ljudsko-izobraževalnem delu. Za ta poročila se uporabljajo posebne tiskovine, ki jih je založilo ministrstvo prosvete.

Ministrstvo prosvete ugotavlja ob koncu vsakega leta ljudsko-izobraževalno stanje v državi in statistične podatke objavlja v svo-